

Státní služba

Duben 2016

V minulém čísle Newsletteru jsme se v zásadě povrchně dotkli tématu změn služebního poměru a bylo avizováno, že v navazujících článcích se budeme věnovat jednotlivým druhům změn služebního poměru detailněji. Tímto článkem tedy započneme s tím, co bylo slíbeno, a představíme si o něco podrobněji dva spolu související druhy změn služebního poměru.

- Zařazení na jiné služební místo a jmenování na služební místo představeného
- Nejčastější dotazy k úřednické zkoušce

Zařazení na jiné služební místo a jmenování na služební místo představeného

V dnešní době už není zvykem, že člověk po zlatých školních letech nastoupí do zaměstnání a tam setrvá bez významnějších změn až do důchodového věku. V hlavách řady lidí jednoho dne začne klíčit myšlenka, že současná práce je už zas tak nebaví, že jim už nepřináší uspokojení, odpovídající finanční ohodnocení a další pracovní rozvoj a že je třeba s tím něco udělat. Státní zaměstnanci v tomto směru jistě nejsou výjimkou. Na druhou stranu řada státních zaměstnanců se ve svém profesním životě vydávala a vydává takovou cestou, že v případě změny zaměstnání sice změní úřad, ale nadále vykonávají práci pro stát. Zatímco v dobách, kdy i zaměstnanci státu vykonávali zaměstnání v pracovním poměru, a změna zaměstnání znamenala ukončení jednoho pracovního poměru a uzavření nového, nyní, když je většina státních zaměstnanců ve služebním poměru podle zákona o státní službě, tedy ve veřejnoprávním poměru ke státu, který je pouze jeden, je takový stav již „pouhou“ změnou jejich stávajícího služebního poměru. Je ale pravdou, že taková změna, byť jde o změnu něčeho, co již existuje, může pro státního zaměstnance znamenat „nový začátek“, „nový impuls“ v jeho profesním životě, a proto se jako prvním tématem budeme zabývat právě změnou služebního poměru spočívající v zařazení na jiné

ILUSTRAČNÍ FOTO: PIXABAY.COM

služební místo a jmenování na služební místo představeného.

Jak zařazení na jiné služební místo, tak jmenování na služební místo představeného je výsledkem výběrového řízení, přičemž zákon o státní službě stanoví v § 24 odst. 5 výjimky, kdy lze volné služební místo obsadit i jinak než na základě výběrového řízení (například převedením, přeložením). I státní zaměstnanec, který je již ve služebním poměru, se tedy může zúčastnit výběrového řízení, které je příslušným služebním orgánem vyhlášeno na obsazení volného služebního místa. Takový státní zaměstnanec však již nepodává do výběrového řízení žádost o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo nebo jmenování na služební místo představeného, ale podává podle § 24 odst. 3 zákona o státní službě

pouze žádost o zařazení na služební místo nebo o jmenování na služební místo představeného.

Cílem tohoto článku není popisovat průběh a právní úpravu výběrových řízení konaných podle zákona o státní službě, ale spíše popsat některé aspekty, které s sebou zařazení na jiné služební místo nebo jmenování na služební místo představeného přináší pro konkrétního státního zaměstnance, který již byl vybrán jako nejvhodnější žadatel, byla o něm jako o nejvhodnějším uzavřena dohoda mezi bezprostředně nadřízeným představeným a služebním orgánem, a má být tedy zařazen nebo jmenován na nové služební místo.

Především nelze nezmínit, že i zařazení na jiné služební místo podle § 49 zákona o státní službě i jmenování na služební místo představeného podle

§ 51 a následujících zákona o státní službě se činí rozhodnutím ve správním řízení (řízení ve věcech služby), a to rozhodnutím, jehož speciální náležitosti stanoví § 30 odst. 2 zákona o státní službě.

Obecně je třeba poznamenat, že jde-li o státního zaměstnance zařazeného dosud v jiném služebním úřadu, není k jeho zařazení na jiné služební místo ani ke jmenování na služební místo představeného nutný souhlas služebního orgánu v tomto služebním úřadu, neboť případný nesouhlas služebního orgánu nemůže negovat výsledek výběrového řízení. Současně však platí, že oba služební orgány jsou povinny hledat kompromisní řešení v zájmu principu vstřícnosti a principu dobré správy a že datum nástupu do služby na novém služebním místě musí být zvoleno tak, aby státní zaměstnanec byl na původním služebním místě schopen dokončit neodkladné služební úkoly, respektive předat dosud vykonávanou agendu.

Logickými otázkami každého státního zaměstnance, který má být na nové služební místo zařazen nebo jmenován, je: Jak se tato změna promítne do mého služebního poměru?; Mám služební poměr na dobu určitou a nyní jsem vyhrál výběrové řízení na obsazení služebního místa s výkonem služby na dobu neurčitou nebo naopak, co se mnou bude?; Budu znovu ve zkušební době?; Co když nemám dosud vykonanou zvláštní část úřednické zkoušky z oboru služby, který se na novém služebním místě vykonává, spadnu znovu do 1. platového stupně?

Ačkoli je pravdou, že některé otázky lze zodpovědět až v návaznosti na konkrétní případ zařazení nebo jmenování státního zaměstnance, řadu odpovědí lze nalézt v Metodickém pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2016, kterým se stanoví podrobnosti ke změnám služebního poměru, který je zveřejněn na internetových stránkách Ministerstva vnitra, sekce pro státní službu.

V zásadě platí pro zařazování na jiné služební místo a jmenování na služební místo představeného následující pravidla.

Změna doby trvání služebního poměru při zařazení na jiné služební

místo nebo jmenování na služební místo představeného

V souvislosti se zařazením na jiné služební místo nebo jmenováním na služební místo představeného je třeba vnímat základní odlišení samotné existence služebního poměru a doby jeho trvání a zařazení nebo jmenování na služební místo. Jde totiž o dvě samostatné kategorie, které stojí vedle sebe, a i když jsou spolu velice úzce propojeny, neznamená to, že skončením zařazení nebo jmenování na služebním místě končí i služební poměr nebo že zařazením nebo jmenováním na služební místo se vždy mění i doba trvání služebního poměru. Konkrétní pravidla závislosti trvání služebního poměru na zařazení nebo jmenování na služební místo stanoví zákon o státní službě.

„I státní zaměstnanec, který je již ve služebním poměru, se může zúčastnit výběrového řízení... ale podává pouze žádost o zařazení na služební místo nebo o jmenování na služební místo představeného.“

Pokud je státní zaměstnanec ve služebním poměru na dobu neurčitou, doba trvání jeho služebního poměru se zařazením na jiné služební místo nebo jmenováním na služební místo představeného nemění, a to ani v případě pokud bude zařazen nebo jmenován na volné služební místo na dobu určitou. V takovém případě bude po uplynutí doby, na kterou byl státní zaměstnanec zařazen nebo jmenován na služební místo na dobu určitou, převeden na jiné služební místo podle § 61 odst. 1 písm. d) zákona o státní službě, popřípadě bude zařazen mimo výkon služby z organizačních důvodů podle § 62 zákona o státní službě.

Pokud je státní zaměstnanec ve služebním poměru na dobu určitou a je na základě výsledku výběrového řízení zařazen na jiné služební místo nebo jmenován na služební místo představeného na dobu určitou, která je kratší než doba trvání jeho služebního pomě-

ru, doba trvání jeho služebního poměru se zařazením na jiné služební místo nebo jmenováním na služební místo představeného nezkracuje, přestože doba zařazení nebo jmenování na daném služebním místě bude kratší, než doba trvání služebního poměru.

Pokud je státní zaměstnanec ve služebním poměru na dobu určitou a má být na základě výsledku výběrového řízení zařazen na jiné služební místo nebo jmenován na služební místo představeného na dobu neurčitou nebo dobu určitou, která uplyne později než dosavadní služební poměr na dobu určitou, současně se zařazením nebo jmenováním na služební místo se státnímu zaměstnanci rozhodnutím změny doba trvání služebního poměru podle § 50 odst. 2 zákona o státní službě na dobu neurčitou nebo na dobu určitou, která uplyne později než jeho dosavadní služební poměr na dobu určitou (za předpokladu, že má vykonanou úřednickou zkoušku – viz dále).

Doba trvání služebního poměru a zařazení na služebním místě nebo jmenování na služebním místě představeného v závislosti na úřednické zkoušce

Jde-li o státního zaměstnance, který je ve služebním poměru na dobu určitou určenou v návaznosti na jeho přijetí do služebního poměru z důvodu, že dosud nevykonal úřednickou zkoušku (§ 59 odst. 1, resp. § 29 odst. 1 zákona o státní službě), a tento státní zaměstnanec v době zařazení nebo jmenování na nové služební místo stále nemá úřednickou zkoušku úspěšně vykonanou, nestanoví se mu znovu doba určitá služebního poměru na 2 (u představených) nebo 12 měsíců, ale ani se v rámci zařazení nebo jmenování na služební místo nebude doba určitá měnit na delší dobu určitou nebo na dobu neurčitou (viz výše). Doba trvání služebního poměru určená při přijetí do služebního poměru zůstane v takovém případě zařazením nebo jmenováním na služební místo nedotčena a změní se teprve po úspěšném vykonání úřednické zkoušky.

Jde-li o státního zaměstnance, který v době zařazení nebo jmenování na služební místo již úspěšně vykonal úřednickou zkoušku (obecnou i zvláštní část), ale se zařazením nebo jmenováním na

služební místo je spojen výkon služby v dalším nebo jiném oboru služby, pro který státní zaměstnanec zvláštní část úřednické zkoušky dosud nevykonal, je třeba na takového státního zaměstnance nahlížet jako na zaměstnance s vykonanou úřednickou zkouškou. Nelze tedy například znovu stanovit dobu trvání služebního poměru pouze na 2 (u představených), respektive 12 měsíců nebo na dobu kratší, na kterou má být dané služební místo obsazeno. Pokud dosavadní služební poměr státního zaměstnance je na dobu neurčitou nebo na dobu určitou, která je delší než doba, na kterou má být obsazeno služební místo, nelze dobu trvání služebního poměru měnit z doby neurčité na dobu určitou nebo dobu určitou zkracovat. Je nutné dále rozhodnout o změně doby trvání služebního poměru, pokud na novém služebním místě má být vykonávána služba na dobu neurčitou nebo delší dobu určitou. V souvislosti se zařazením nebo jmenováním na nové služební místo nelze omezit toto zařazení nebo jmenování na služební místo pouze na dobu určitou s trváním 2 (u představených), respektive 12 měsíců podle § 59 odst. 1, respektive § 29 odst. 1 zákona o státní službě.

Zkušební doba a platový tarif v souvislosti se zařazením na jiné služební místo nebo jmenováním na služební místo představeného

Státnímu zaměstnanci, který je zařazen na jiné služební místo nebo jmenován na služební místo představeného, se již znovu nestanoví zkušební doba. Pokud však ještě plyne zkušební doba stanovená v návaznosti na přijetí do služebního poměru, není její trvání zařazením nebo jmenováním na nové služební místo dotčeno a zkušební doba doběhne.

Pokud byl státnímu zaměstnanci po přijetí do služebního poměru určen plat v nejnižším platovém tarifu z důvodu nevykonání úřednické zkoušky a tento státní zaměstnanec v době zařazení na jiné služební místo nebo jmenování na služební místo představeného stále úřednickou zkoušku úspěšně nevykonal, přísluší mu nejnižší platový tarif i po zařazení nebo jmenování na nové služební místo. K navýšení platového tarifu, respektive k zařazení do platového stupně podle skutečné započitatelné praxe podle § 3 nařízení vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, dojde až po úspěšném vykonání úřednické zkoušky. Jde-li však o státního zaměstnance, který v době zařazení nebo jmenování na nové služební místo již úřednickou zkoušku (obecnou i zvláštní část) úspěšně vykonal, ale se zařazením nebo jmenováním na služební místo je spojen výkon služby v oboru služby, pro který státní zaměstnanec nevykonal zvláštní část úřednické zkoušky, nelze mu znovu platový tarif snižovat.

Povinnost vykonat zvláštní část úřednické zkoušky z nového oboru služby v souvislosti se zařazením na jiné služební místo nebo jmenováním na služební místo představeného

Státní zaměstnanec, který v době zařazení na jiné služební místo nebo jmenování na služební místo představeného již úspěšně vykonal úřednickou zkoušku (obecnou i zvláštní část), ale se zařazením nebo jmenováním na služební místo je spojen výkon služby v oboru služby, v němž státní zaměstnanec nevykonal zvláštní část úřednické zkoušky, je povinen příslušnou zvláštní část

úřednické zkoušky pro příslušný obor služby vykonat (§ 35 a 36 zákona o státní službě).

Vzhledem k tomu, že v takovém případě nelze omezovat dobu trvání služebního poměru nebo dobu zařazení nebo jmenování na novém služebním místě anebo opětovně snižovat platový tarif (viz výše), lze skutečnost, že státní zaměstnanec nemá vykonanou zvláštní část úřednické zkoušky pro příslušný obor služby, v němž nově vykonává službu, řešit v rámci služebního hodnocení státního zaměstnance (§ 155 zákon o státní službě) a promítnout tuto skutečnost do hodnocení v oblasti výkonu služby a výsledků vzdělávání. Takovému státnímu zaměstnanci může být ve služebním hodnocení v rámci jeho vzdělávacích cílů uloženo úřednickou zkoušku vykonat.

Jak z výše uvedeného plyne, se zařazením na jiné služební místo nebo jmenováním na služební místo představeného je spojena řada otázek a různých variant řešení v návaznosti na okolnosti konkrétního případu. Některá další specifika se dále uplatní v případě zařazování na jiné služební místo, jde-li o státního zaměstnance, který byl přijat do služebního poměru podle přechodných ustanovení zákona o státní službě. Cílem tohoto článku nemohlo být zodpovězení všech otázek s těmito změnami služebního poměru souvisejících, ale snad se povedlo alespoň nastítnit základní pravidla, která se při rozhodování o těchto změnách služebního poměru uplatňují. ■

Zpracoval **Mgr. Karel Moravec**, vedoucí oddělení řízení ve věcech státní služby, odbor systemizace, organizace a koordinace státní služby Ministerstva vnitra.

Nejčastější dotazy k úřednické zkoušce

Chtěla jsem se zeptat, zda je nutné, aby zaměstnanec, kterého přijmeme na základě výběrového řízení do služebního poměru na dobu určitou – kratší než jeden rok, na poloviční úvazek, musel skládat úřednickou zkoušku. Mám dojem, že někde proběhla informace o výjimce pro zaměstnance na dobu určitou. Vzhledem ke skutečnosti, že takovýto zaměstnanec u nás bude zaměst-

nán přibližně tři čtvrtě roku, je podmínka složení zkoušky víceméně fiktivní, protože když ji do ukončení služebního poměru nesloží, tak se nebude nic dít. Předpokládám, že v takovémto případě bude zaměstnanec na platu v prvním platovém stupni příslušné platové třídy – i když se jedná o zkušební a letitý, například bývalý, zaměstnanec úřadu.

Z ustanovení § 35 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „ZSS“), jednoznačně plyne každému státnímu zaměstnanci povinnost vykonat úřednickou zkoušku, a to nejpozději před uplynutím doby trvání služebního poměru na dobu určitou. Citovaný § 35 ZSS přitom

nijak nerozlišuje mezi služebním poměrem na dobu určitou podle § 21 odst. 2 věty první ZSS, kde se služební poměr na dobu určitou úspěšným vykonáním úřednické zkoušky změní na služební poměr na dobu neurčitou a služebním poměrem na dobu určitou podle § 21 odst. 2 věty druhé ZSS (kde služební poměr na dobu určitou i po úspěšném vykonání úřednické zkoušky skončí, neboť podle § 42 ZSS nebylo vyhlášeno výběrové řízení na obsazení volného služebního místa ve služebním poměru na dobu neurčitou).

Z uvedených ustanovení ZSS je tedy zřejmé, že i ve vámi uvedeném případě je dotčený státní zaměstnanec povinen vykonat úřednickou zkoušku pro stanovený obor státní služby. To je nejen v jeho vlastním zájmu, neboť (jak sama v dotazu uvádíte), do vykonání úřednické zkoušky bude takový zaměstnanec s odkazem na § 29 odst. 3 věty první ZSS v nejnižším platovém tarifu příslušné platové třídy bez ohledu na předchozí započitatelnou praxi, ale i v zájmu služebního úřadu, neboť podle § 29 odst. 3 věty druhé ZSS smí tento státní zaměstnanec činnosti v oborech služby vykonávat pouze pod odborným dohledem představeného nebo jiného jím určeného státního zaměstnance.

Ráda bych se informovala ohledně úřednické zkoušky. Zaslýchla jsem, že v dubnu stávající otázky projdou změnou. Chtěla bych zjistit, co je na tom pravdy. Pokud jde jen o jejich aktualizaci vůči novelám v zákonech, tak proti tomu nemám žádné námitky. Pracuji na úřadu, kde není dosud stanovena zkoušející komise, na které se zatím pracuje. Z toho důvodu mi bylo doporučeno vyčkat, až se zkoušky budou konat zde. Otázky se učím, ale pokud bude nějaká velká změna od dubna nevím, jaký to bude mít dopad na vykonání zkoušky, než se zřídí komise zde a já se budu učit ke zkouškám od znova.

Sekce pro státní službu v současnosti skutečně připravuje nové znění zkušebních otázek pro obecnou část úřednické zkoušky podle § 35 a následujících ustanovení zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále

jen „ZSS“). Je předpoklad, že nové zkušební otázky budou v souladu s ustanovením § 181 odst. 3 ZSS zveřejněny v květnu tohoto roku s tím, že po dobu nejméně 21 dnů od zveřejnění bude obecná část úřednické zkoušky probíhat podle otázek stávajících. Platnost nových zkušebních otázek bude v okamžiku jejich zveřejnění vyznačena a všem uchazečům o vykonání úřednické zkoušky tak bude nejméně 21 dnů předem známo, podle které verze zkušebních otázek budou obecnou část úřednické zkoušky konat.

Nové znění zkušebních otázek není pouze aktualizací v návaznosti na případné novelizace dotčených předpisů, ale jejich kompletní obměnou, která bude probíhat i v budoucnu. Z žádného ustanovení ZSS ani prováděcí vyhlášky (vyhláška č. 162/2015 Sb., o podrobnostech úřednické zkoušky) nelze dospět k závěru, že by otázky měly být neměnné. Pouze výkladem ustanovení § 38 odst. 1 ZSS lze dovodit, že zkušební otázky (na obecnou i na zvláštní část úřednické zkoušky) nelze změnit ve lhůtě kratší než 21 dnů před plánovaným termínem zkoušky. Závazně je pro tvorbu zkušebních otázek pro obecnou část úřednické zkoušky prováděcí vyhláškou stanoven pouze výčet mezinárodních smluv, právních a služebních předpisů, jejichž znalost se v obecné části úřednické zkoušky ověřuje, počet otázek, z nichž se generuje zkušební text, a počet otázek v tomto testu. Na tom se samozřejmě nic nezmění, stále tedy půjde o typově obdobné otázky. V případě, že chcete vykonat úřednickou zkoušku a tím splnit svou povinnost ve smyslu § 191 odst. 3 ZSS ještě za platnosti stávající sady zkušebních otázek, obraťte se na svůj personální útvar a požádejte je o umožnění vykonání úřednické zkoušky v obecné části na jiném služebním úřadu.

Jsem státním zaměstnancem přijatým do služebního poměru na dobu určitou a podával jsem svému služebnímu úřadu žádost o vykonání úřednické zkoušky. Tato žádost nebyla úřadem akceptována s odůvodněním, že mám podat žádost na

předepsaném vzoru a pouze prostřednictvím svého představeného. Je žádost o vykonání úřednické zkoušky žádostí podle správního řádu? Lze žádost neakceptovat pouze proto, že nebyla podána na nějakém formuláři?

Realizace úřednické zkoušky, tedy ani podání písemné žádosti státního zaměstnance o její vykonání, není správním řízením ve smyslu správního řádu, neboť zde není rozhodováno o právech či povinnostech účastníka řízení. Žádost podle § 35 odst. 2 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „ZSS“), je třeba chápat jako požádání o umožnění zkoušku vykonat, nikoli jako žádost ve smyslu správního řádu, neboť výsledkem „požadavku“ není vydání rozhodnutí, ale umožnění úřednickou zkoušku vykonat. Až osvědčení o úspěšném vykonání úřednické zkoušky je osvědčením podle části čtvrté správního řádu, kterým se osvědčuje (deklaruje), že státní zaměstnanec zkoušku řádně úspěšně vykonat.

Státní zaměstnanec je podle § 35 odst. 1 ZSS povinen (úspěšně) vykonat úřednickou zkoušku a služební úřad mu to v souladu s ustanovením § 35 odst. 2 je povinen umožnit. Nevhodná forma podání žádosti či nesprávný tiskopis žádosti o vykonání úřednické zkoušky nemůže být důvodem pro to, aby služební úřad státnímu zaměstnanci vykonání úřednické zkoušky neumožnil. Současně je však třeba doplnit, že určité oblasti právní úpravy mohou být v rámci dotčeného správního úřadu blíže rozvedeny takzvanými vnitřními/služebními předpisy. Vnitřní/služební předpisy mohou být obecně závazné, tedy vztahují se na všechny státní zaměstnance, nicméně nesmí obsahovat právní povinnosti nad rámec zákonné právní úpravy. Pokud by došlo ze strany státního zaměstnance k nedodržení vnitřních/služebních předpisů, mohlo by to být shledáno jako porušení služební kázně podle § 87 ZSS. ■

Newsletter připravili pracovníci sekce pro státní službu Ministerstva vnitra.